Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра менеджменту та бізнес-адміністрування (602)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК 3

Ганна ЛІХОНОСОВА

«01» вересня 2026 р.

СИЛАБУС
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: C Соціальні науки, журналістика та інформація
D Бізнес, адміністрування та право
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», D3 «Менеджмент», D4 «Публічне управління та адміністрування», D5 «Маркетинг», C1 «Економіка»
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування», «Менеджмент», «Логістика та управління проектами в бізнесі», «Управління та адміністрування регіональних економічних систем», «Маркетинг та брендинг», «SMART-економіка»
(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Силабус введено в дію з 01.09.2026 року

Харків – 2026 р.

Розробник: Доронін А. В. проф. каф.602, д-р екон. наук, проф. _____
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування (602)

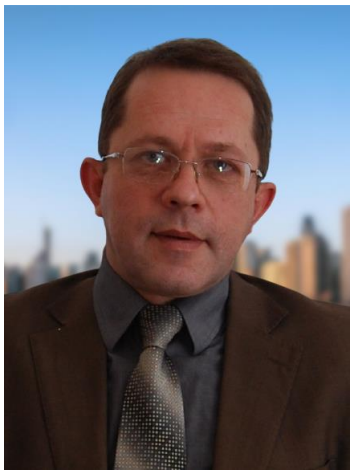
Протокол № 1 від 01 вересня 2026 р.

Завідувач каф. 602, д-р екон. наук, проф. _____ Даніїл РЕВЕНКО
(посада, науковий ступінь та вчене звання) (підпис) (ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

здобувач вищої освіти групи 667 м _____ Іван КУСАКІН
(підпис) (ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

1.Загальна інформація про викладача

ПІБ: *Доронін Андрій Віталійович*

Посада: професор кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування

Науковий ступінь: доктор економічний наук

Вчене звання: професор

Перелік дисциплін, які викладає: «Менеджмент», «Організаційне проєктування системи управління персоналом», «Методологія та організація наукових досліджень», «Менеджмент персоналу підприємства» та ін.

Напрями наукових досліджень: Гуманізація менеджменту, управління поведінкою персоналу, емоційний капітал.

Контактна інформація: Andrej.doronin@khai.edu

Робочий кабінет: 309 ім. к.

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	денна, заочна, дистанційна
Семестр	перший
Мова викладання	Українська
Тип дисципліни	Обов'язкова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	денна: 4 кредитів ЄКТС / 120 годин (40 аудиторних, з яких: лекції – 24, практичні – 16; СРЗ – 80); заочна: 4 кредитів ЄКТС / 120 годин (10 аудиторних, з яких: лекції – 6, практичні – 4; СРЗ – 110)
Види навчальної діяльності	Лекції, практичні (семінарські) та самостійна робота
Види контролю	Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль – залік
Пререквізити	Вивчення дисципліни передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок з таких дисциплін як педагогіка, філософія, психологія

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування знань з методології, теорії методу і процесу, психології, методичного забезпечення науково-дослідної діяльності, починаючи зі студентської наукової роботи та аспірантських досліджень.

Завдання:

- оволодіння традиційними та сучасними інноваційними методами наукових досліджень систем і процесів менеджменту;
- оформлення результатів наукових досліджень та складання звітів з науково-дослідної роботи.

Компетентності, які набуваються.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей:**

Інтегральна компетентність:

Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити наукові дослідження для розв'язання комплексних задач професійної діяльності на засадах академічної доброчесності.

Загальні компетентності (ЗК)

– здатність критично мислити та генерувати нові ідеї;

– здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами;

– здатність проведення досліджень на відповідному рівні;

– здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

Спеціальні компетентності

– Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів;

– Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту;

– Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом;

– Вміти підготувати і провести експеримент, обробити результати досліджень і оформити їх у вигляді наукового звіту, статей в науково-економічний збірник, патентів

Очікувані результати навчання:

– критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;

– ідентифікувати проблеми в організації та обгрунтовувати методи їх вирішення;

– вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами;

– вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу);

– вміти моделювати об'єкти і процеси у сфері менеджменту, застосовуючи математичні методи та інформаційні технології;

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Філософські проблеми наукового знання

Тема 1. Вступ до навчальної дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень**».** Методологія: сутність, зміст, поняття.

Поняття про діяльність людини: пізнавальну (гносеологічну),. аксіологічну, праксіологічну. Наука як результат і особливий вид пізнавальної діяльності людини.

Роль філософії в обґрунтуванні проблем наукового дослідження. Логічний аналіз об'єкта, суб'єкта і предмета методології наукового дослідження. Зміст, структура і значення курсу для наукової підготовки спеціаліста, магістра, аспіранта.

Тема 2. Проблеми наукового пізнання в історії філософії

Специфіка пізнавального ставлення людини до світу. Поняття гносеології та її місце в системі філософського знання. Особливості пізнання природної соціокультурної й духовної сфер. Проблема пізнання світу. Агностицизм і його основні різновиди. Проблеми наукового пізнання у філософії ХУІІІ-ХІХ ст. Класична наука і філософська епістемологічна рефлексія. Споглядальна концепція пізнання. Принцип відображення (Локк, Гольбах). Діяльнісна концепція пізнання. Принцип конструктивізму (Кант, Фіхте). Гегелівська гносеологія. Принцип тотожності. Марксистська концепція пізнання. Принцип практики (Маркс, Енгельс). Неокласична наука і філософська епістимологічна рефлексія. Неопозитивістська концепція пізнання (Мах, Авєнаріус). Прагматична пізнавальна концепція (Ч. Пірс, У. Джеме, Дж.

Дьюі). Проблеми теорії пізнання у філософії неотомізму (Веттер, Марітен). Феноменологія Гуссерля. Філософія і методологія соціальних наук. Специфіка соціального пізнання.

Тема 3. Діалектичні та логічні основи наукового пізнання

Діалектика як система принципів, законів і категорій. Закони та категорії діалектики в науковому дослідженні. Поняття принципів діалектики та їх роль у науковому пізнанні. Принцип об'єктивності, всебічності та взаємозв'язку, розвитку, історичного й логічного в науковому пізнанні. Закони єдності та боротьби протилежностей, якості і кількості, заперечення та їх роль у процесі пізнання. Категорії діалектики, їх роль у пізнанні реального світу. Одиничне, особливе та загальне, сутність і явище, причина і наслідок, зміст і форма, необхідність і випадковість, можливість і дійсність у процесі пізнання предметів та явищ матеріального і духовного світу.

Значення діалектики в науковому пізнанні та практичній діяльності людей.

Формальна логіка у науковому пізнанні. Поняття про логічний закон. Закони логіки - форма вираження внутрішніх суттєвих структурних зв'язків наших думок, які відображують закономірні зв'язки буття реального світу. Співвідношення законів формальної та діалектичної логіки. Закон тотожності, його сутність І об'єктивна основа. Вимоги закону визначеності та однозначності думки у процесі наукового пізнання. Значення закону суперечності для пізнавальної та практичної діяльності людей. Закон виключеного третього, його визначення та логічний зміст. Об'єктивні основні вимоги цього закону. Роль закону виключеного третього в науковій і практичній діяльності людей. Закон достатньої підстави, його сутність та основні вимоги. Логічні помилки, пов'язані з порушенням вимог закону. Значення цього закону в науково-пізнавальній і практичній діяльності людей у різних сферах суспільного життя. Поняття аргументацій, доказу та їх структура. Види і правила доказу в процесі наукового пізнання. Прямий і непрямий докази. Основні правила, що випливають із законів тотожності, несуперечності та достатньої підстави, яких слід дотримуватись у-процесі наукового пізнання. Поняття спростування та його логічна структура. Значення аргументації та доказу в пізнані, науці.

Тема 4. Специфіка наукового пізнання

Наука в системі суспільства. Відмінність наукового пізнання від звичайного, художнього та інших способів пізнання дійсності. Головні ознаки наукового пізнання. Дисциплінарний та міждисциплінарний аналіз науки. Специфіка філософська - методологічного дослідження науки. Позитивізм - неопозитивізм - постпозитивізм як світогляд і методологія наукового пізнання.

Поняття об'єкта та предмета наукового дослідження. Поняття про метод, методологію та рівні наукового дослідження. Змістовна і формалізована методологія. Види змістовної методології: філософська, загальнонаукова, конкретно наукова. Типологія методів наукового пізнання: філософські, загальнонаукові, загально логічні, емпіричні й теоретичні.

Рівні наукового дослідження: емпіричний і теоретичний, їх відмінність за предметом, методами і формами наукового знання.

Тема 5. Концептуальні основи наукового знання

Передумови наукового мислення і діяльності. Експлікація поняття і теорій науки. Необхідні умови коректного наукового пояснення. Пізнавальний статус наукових законів моделі розвитку науки. Демаркація від індивідуальних психологічних, колективістських умов. Сцієнтизм і антисцієнтизм. Наукове і ненаукове знання. Форми ненаукового знання. Наука як соціокультурний феномен. Наукова картина світу та її еволюція. Різні моделі раціональності. Концептуальні й світоглядні засади наукового знання.

Поняття синергетики й евристики. Взаємозв'язок епістемології і соціальної філософії.

Тема 6. Зміст та структура процесу наукового дослідження. Проблема істини

Основні проблеми гносеології. Логіка пізнавального ставлення людини до світу (оптимізм, скептицизм, агностицизм). Суб'єкт і об'єкт наукового дослідження. Дослідження як відображення і як творчість. Об'єктивне та суб'єктивне в гносеологічному образі.

Чуттєве пізнання та його основні форми. Логічне пізнання та його основні форми. Інтуїція та її роль у раціональному пізнанні. Діалектика чуттєвого та раціонального в процесі наукового дослідження. Сутність сенсуалізму, емпіризму, раціоналізму та ірраціоналізму.

Проблема істини у філософії та науці. Істина та її роль у науковому дослідженні. Об'єктивність і конкретність істини. Діалектика абсолютного та відносного в істині. Істина та помилкова думка. Критерії наукового пізнання та знання. Гносеологічні функції практики.

Специфіка дослідження соціальної дійсності. Суспільство як об'єкт соціального дослідження. Людина як об'єкт і суб'єкт наукового пізнання. Соціальні потреби, інтереси та їх вплив на процес дослідження суспільних явищ.

Модульний контроль

Підготовка до модульного контролю.

Змістовий модуль 2. Організація науково-дослідної роботи

Тема 7. Основні етапи та форми процесу наукового дослідження

Основні етапи наукового дослідження і логіка їх пізнавального циклу. Виявлення, формування і постановка наукової проблеми як однієї з форм наукового знання. Практичні та теоретичні причини, що зумовлюють постановку проблеми. Сутність, характер і шляхи вирішення наукової проблеми.

Виявлення і нагромадження фактів дійсності - важливий етап у науковому дослідженні. Поняття про факти дійсності, їх види та зміст. Відмінність між фактом-подією та науковим фактом. Логіка виявлення фактів дійсності, їх пояснення та узагальнення.

Формування та обґрунтування наукових гіпотез як процес поглиблення наукового дослідження. Види гіпотез та їх роль у дослідженні явищ і процесів реальної дійсності. Значення гіпотез у прогнозуванні розвитку матеріального та духовного світу.

Формування наукової теорії - основний етап у процесі наукового дослідження. Поняття наукової теорії, її сутності та структури. Ознаки і функції наукової теорії. Роль теорії у формуванні та розвитку знань, науки, наукової картини світу. Наука як особливий вид духовного виробництва, пізнавальної діяльності вчених.

Тема 8. Рівні та методи наукового дослідження

Поняття про емпіричні та теоретичні рівні наукового дослідження. Методи нагромадження емпіричного матеріалу та вираження його в різних формах емпіричного знання. Методи спостереження, вимірювання, опису, експерименту та їх роль у дослідженні.

Методи теоретичного узагальнення емпіричного матеріалу та вираження його в різних формах теоретичного знання. Загальнонаукові та загальнологічні методи наукового пізнання. Аналіз і синтез. Порівняння, абстрагування та узагальнення. Індукція, дедукція та аналогія. Моделювання і формалізація. Системний аналіз. Програмно-цільовий підхід. Комплексні дослідження.

Аксіоматичний і гіпотетико-дедуктивний методи. Порівняльний і структурно-функціональний методи. Логіко-математичний та імовірнісний методи. Історичний і логічний методи. Сходження від абстрактного до конкретного. Емпіричні методи дослідження у групці економічних наук. Ситуаційні методи, що використовуються у менеджменті та маркетингу. Методи порівнянь, групувань, табличних, графічних, балансових, індексних, ланцюгових підстановок. Лінійне програмування. Теорія масового обслуговування. Методи ділових ігор. Контент-аналіз. Кластерний аналіз. Діагностування. Матричний метод. Дисперсійний, комерційний, регресійний аналіз. Прогностичні методи. Методи експертних оцінок. Статичні та динамічні моделі. Методи перевірки результатів наукового дослідження.

Тема 9. Організація науково-дослідної роботи магістрів

Види та форми науково-дослідної роботи магістрів. Класифікація наукових досліджень. Теоретичні, експериментальні дослідження. Фундаментальні і прикладні дослідження. Пошукові, описові, причинно-наслідкові та прогностичні дослідження. Кабінетні і польові дослідження. Дослідження, які проводяться самостійно суб'єктом. Дослідження, що

проводяться спеціалізованими дослідницькими фірмами. Дослідження, які проводяться спільно. Науково-дослідна робота (НДР) магістрантів у навчальний та у позанавчальний час.

Реферування літератури. Виконання магістерської роботи. Обґрунтування теми, розроблення її змісту, проведення наукового дослідження, апробація результатів дослідження у практиці діяльності підприємств-об'єктів дослідження. Написання наукової доповіді, статті.

Планування науково-дослідної роботи магістрантом. Складання індивідуального плану роботи магістранта. Розроблення календарного плану виконання випускної науково-кваліфікаційної роботи. Розроблення плану впровадження результатів наукових досліджень.

Тема 10. Оформлення результатів наукових досліджень та їх впровадження у практику

Систематизація результатів дослідження. Види систематизації результатів дослідження та їх зміст. Докази гіпотези, висновки та рекомендації, науковий експеримент, коригування попередніх пропозицій, літературний огляд дослідження. Викладення висновків та рекомендацій у вигляді реферату, наукової статті, тез доповіді, звіту про виконану науково-дослідну роботу, курсової, випускної магістерської роботи. Види рефератів: наукові, інформативні. Зміст та вимоги до рефератів. Наукова стаття. Звіт про НДР.

Звіт про науково-дослідну роботу, його зміст і методика складання. Сутність звіту з НДР. Архітектоніка звіту з НДР: титульний аркуш, зміст, список виконавців, реферат, основна частина звіту, висновки, рекомендації, список використаних джерел, додатки. Вимоги до складання звіту згідно з ДСТУ 3008-95.

Впровадження результатів завершених досліджень та розрахунок їх ефективності. Кінцеві результати НДР, місце і форми їх застосування. Порядок впровадження результатів НДР у практичну діяльність підприємств. Відповідальність за впровадження НДР. Здавання замовнику НДР. Акти здавання - приймання готової продукції НДР, їх зміст.

Ефективність результатів наукових досліджень та її критерії. Економічна, науково-технічна, соціальна ефективність. Розрахунок економічної ефективності наукових досліджень.

Модульний контроль

Підготовка до модульного контролю.

Модуль 2

Індивідуальне науково-дослідне завдання «Застосування методів наукового дослідження для рішення практичних питань економіки та менеджменту»

До кожної теми передбачено самостійну роботу здобувача освіти (наприклад, опрацювання матеріалу лекцій, виконання індивідуальних завдань, підготовка до захисту лабораторних робіт, підготовка до модульних контрольних робіт тощо). Види самостійної роботи здобувача визначаються за погодженням з викладачем.

5. Індивідуальні завдання

Виконання РР : «Застосування методів наукового дослідження для рішення практичних питань економіки та менеджменту»

6. Методи навчання

Словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.); наочні (ілюстрування, демонстрування) та практичні (практичні роботи, індивідуальне опитування, тестування).

7. Методи контролю

Поточний, проміжний, підсумковий контроль, семестровий контроль (іспит, диф. залік).

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у вигляді теоретичних співбесід, розв’язання практичних завдань.

Проміжний контроль проводиться у вигляді тестування здобувачів за основними розділами курсу.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді захисту індивідуального завдання (РР).

Семестровий контроль – залік.

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного контролю, модульного контролю, підсумкового контролю у вигляді тестування на ЕОМ.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0	6	0
Виконання і захист практичних робіт	0...5	6	0...30
Модульний контроль	0...10	1	0…10
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0	4	0
Виконання і захист	0...5	4	0...20
Модульний контроль	0...10	1	0…10
Виконання і захист РГР	0…30	1	0…30
Усього за семестр			**0…100**

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Залік складається з відповіді на комп'ютері на 40 випадково обраних комп'ютером запитань. Максимальна кількість балів за кожне питання – 2,5 бали (сума – 100 балів).

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

(60-74). Показати мінімум знань та умінь. Виконати індивідуальні завдання та здати тестування. Знати, що таке управління проєктами з точки зору учасників проєкту, стадії виконання проєкту та їхній зміст, принципи та стилі сучасного управління, роль проєктної команди в управлінні, основні функції лідера в забезпеченні комунікацій проєкту

(75-89). Твердо опанувати перелік знань та умінь, захистити всі індивідуальні завдання, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу. Мати уяву про що таке лідерство, які основні риси лідера, як розвивати в собі лідера, чим лідерство відрізняється від керівництва, про кар'єру в проєктному менеджменту, про зміну потреб людини на різних етапах кар'єри.

(90-100). Досконально знати всі теми та уміти застосовувати засоби підвищення ефективності мотиваційно-орієнтованого менеджменту в управлінні проєктами.

Шкала оцінювання; бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90-100	Відмінно	Зараховано
75-89	Добре	
60-74	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Здобувачі освіти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, повинні протягом тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені заняття мають бути відпрацьовані на найближчій консультації протягом тижня після їх пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання пропущених занять шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Кодексом академічної доброчесності та забезпечення її дотримання Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут». Очікується, що роботи здобувачів освіти будуть їх оригінальними дослідженнями або міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчестності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману. У разі виконання індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту під час перевірки на плагіат, есе – 70 %.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етики в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут».

10. Методичне забезпечення

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням.

Навчально-методичне забезпечення дисципліни "Методологія та організація наукових досліджень " для магістрів / А. В. Доронін, – Х.: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". - Харків, 2019. - 72 с . – режим доступу:

http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/_0A_Naukovo.pdf

Сторінка курсу на платформі Moodle https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=4020

11. Рекомендована література

Базова

1. Дороніна М. С., Хаустова В. Є., Доронін А. В Методологія і технологія соціально-економічних наукових досліджень (схеми, визначення, приклади): [Електронний ресурс] : навч. посіб. 3-тє вид., випр. і допов./ М. С. Дороніна, В. Є. Хаустова, А. В. Доронін. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харків. авіаційн. ун-т», 2025. – 139 с. знаходиться за посиланням:

http://library.khai.edu/library/fulltexts/metod/Doronina%20M.S.%20Metodolohiya_2025.pdf

2. Технологія соціально-економічних наукових досліджень [Текст]: навч. посіб. / А. В. Доронін.– Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. Н. Е. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2019.– 168 с. знаходиться за посиланням:

http://library.khai.edu/library/fulltexts/metod/Doronin_Tehnologiya.pdf

3. Грищенко І.М. Вартанян, В. М. Прогностичне забезпечення науково-дослідної роботи магістра [Текст]: навч. посіб./ В. М. Вартанян, Ю. А. Романенков. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2016. – 70 с. знаходиться за посиланням:
http://library.khai.edu/library/fulltexts/metod/Vartanan_Prognosticheskoe_Obespechenie.pdf

Допоміжна

4. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / А.М. Єріна. - К. : Центр навч. л-ри, 2004.

5. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація): навч. посіб.; за ред. д.е.н., проф., акад. НАПН України А.А. Мазаракі. -К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010.

6. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень [Текст]: Навчальний посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсеєв. — 3-е вид., перероб. і допов. — К.: ВД «Професіонал», 2005. — 240 с.

7. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / І.М. Грищенко. -К., 2001.

12. Інформаційні ресурси

1. Про практичну підготовку студентів
http://old.mon.gov.ua/images/newstmp/2009_1/09_02/1_9_93.doc

2. Сайт кафедри https://faculty6.khai.edu/ru/site/kafedra-menedzhmentu.html